

Concursul LERIS pentru clasa a IV-a
MODELE DE SUBIECTE – LIMBA ROMÂNĂ

LILIANA BALAN

TESTUL 1

Citește cu atenție textul următor și apoi răspunde cerințelor formulate mai jos:

*Într-o zi m-am gândit ce-ar fi
Să încerc să-l conving
Pe bunul meu amic,
Pisoiul Arpagic,
Să se lase transformat într-o floare.
Nu aveam o pretenție prea mare:
Voiam doar să-i crească pe loc,
În vârful fiecărei urechi, câte-un boboc
Și, dac-ar fi avut un pic de bunăvoință,
Să-i atârne și un buchet din codiță.*

*Arpagic mi-a răspuns,
Cam de sus,
Că, dacă nu-l doare acest ornament,
Lui îi este indiferent.
Ei, acum se pune întrebarea
Ce să fac cu aprobarea.
Mai întâi l-am așezat pe pământ
Și i-am îngropat lăbuțele pe rând,
Apoi am greblat stratul în jur,
Să nu aibă niciun cusur,
Și pe deasupra am presărat
Îngrășământ cu superfosfat*.
Apoi, cum era și firesc
Am început să-l stropesc.
Din păcate, când l-am făcut leoarcă,
Arpagic n-a mai vrut să știe de joacă*

*Și, scuturându-și lăbuțele de noroi,
Și-a luat cuvântu-napoi.
Măcar o zi de-ar fi stat neclintit,
Sunt sigură c-ar fi înflorit.*

(Ana Blandiana, *Aprobarea*)

**superfosfat*: îngrășământ chimic folosit în cultivarea pământului.

Subiectul I (60 de puncte)

A.

1. Explică, în 2-3 rânduri, atitudinea copilului, exprimată în ultimele două versuri.
2. Propune o motivație pentru refuzul pisiului *de a sta neclintit*.

B.

1. Scrie cuvinte cu sens asemănător pentru înțelesul din text al termenilor: *transformat, pretenție, ar fi stat, sigură*.
2. Alcătuieste enunțuri potrivite, în care structurile *să-i* și *cam* să se scrie altfel decât în text.
3. Selectează din text două verbe la timpuri diferite și precizează-le.
4. Construiește două enunțuri, în care structurile *de joacă* și *de noroi* să îndeplinească alte funcții sintactice decât cele din text.

Subiectul al II-lea (30 de puncte)

Imaginează-ți că ai puteri supranaturale și poți transforma pe oricine în orice. Alege pe cineva drag din preajma ta și preschimbă-l în ceva foarte frumos. Descrie această transformare într-o compunere de 20 – 25 de rânduri, motivează alegerea și propune un titlu expresiv.

Notă: Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 2

Citește cu atenție textul următor și apoi răspunde cerințelor formulate mai jos:

Harun și-l imagina deseori pe tatăl său ca pe un Jongler, căci poveștile lui Rașid erau într-adevăr o grămadă de povestiri, cu care jongla tot timpul și pe care le menținea în mișcare într-un soi de vârtej amețitor, fără să facă vreodată vreo greșeală.

Dar de unde veneau toate poveștile astea? Părea că tot ce trebuia să facă Rașid era să-și întredeschidă buzele într-un zâmbet dolofan și rumen, și hop, începea să se reverse câte-o istorie nou-nouță, plină de vrăjitorii, iubiri, prințese, unchi răi, mătuși grase, gangsteri cu mustață în pantaloni cu carouri galbene, peisaje fantastice, fricoși, eroi, lupte și un pumn de melodii atrăgătoare și ușor de fredonat.*

-Totul vine de undeva, se gândea Harun, așa că nici poveștile astea nu pot să apară din senin...

(Salman Rushdie, *Harun și Marea de Povești*)

**gangster*, pl. *gangsteri*: membru al unei bande de răufăcători; individ necinstit; escroc.

Subiectul I (60 de puncte)

A.

1. Explică, în 3-5 rânduri, semnificația secvenței: *poveștile lui Rașid erau într-adevăr o grămadă de povestiri, cu care jongla tot timpul și pe care le menținea în mișcare într-un soi de vârtej amețitor.*
2. Formulează un posibil răspuns la întrebarea: *de unde veneau toate poveștile astea?*

B.

1. Scrie patru termeni din familia lexicală a cuvântului *mișcare*.
2. Numește părțile de vorbire reprezentate de cuvintele: *(și)-l, erau, dolofan, melodii*.
3. Scrie două enunțuri în care cuvintele *greșeală* și *Harun* să aibă alte funcții sintactice decât în text, precizându-le.
4. Construiește o propoziție despre povești după schema: **S – A – P – C – A**.

Subiectul al II-lea (30 de puncte)

Copilăria este vârsta poveștilor. Scrie o compunere de aproximativ 20 de rânduri, care să înceapă cu fragmentul: *Poveștile astea nu pot să apară din senin...* și în care să utilizezi narațiunea și dialogul. Găsește un titlu potrivit pentru compunerea ta.

Notă: Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 3

Citește cu atenție textul următor și apoi răspunde cerințelor formulate mai jos:

Împăratul scoase din sân patru chei, una de aramă, una de argint, una de aur și alta de diamant, și le dădu soră-sii și-i porunci să se ducă într-ascuns să deschidă și să coboare sub talpa de răsărit a palatului și să cerceteze cuvântul înțelepciunii asupra stemei împărătești care, uneori, crește, se-mpătrește și se-ntunecă, și de ce se întunecă e mai grea, până ce-l doboară la pământ.

Noaptea, târziu, sora împăratului își făcu o cruce, își făcu două, își făcu trei și cum învârti cheia de aramă în broasca beciului de la răsărit, o vijelie îi amuți auzul, apoi locul pe care sta i se-nfundă până la glezne, până la brâu, până la gât, iar de-i trecu dincolo de creștet, o văpaie ce lumina fără să arză îi învălui obrații.

La o cutremurare strașnică, două porți se deschiseră, la dreapta și la stânga și sora împăratului se pomeni într-o cameră cu totul și cu totul de aramă și când trecu prin alte încăperi, una de argint și alta de aur, sora împăratului văzu minunea minunilor: stoluri de păsări, care cântau ca din tilinci de argint și zburau în toate părțile, și unele i se puseră pe umeri și-și răsfirau aripile luminoase, zornăindu-le ca pe niște bănuți de aur, vânturați din mână-n mână. Când descuie broasca de diamant, sora împăratului împietri de spaimă.*

(Barbu Ștefănescu Delavrancea, **Palatul de cleștar**)

**tilincă, tilinci*: vechi instrument muzical popular de suflat, asemănător cu fluierul.

Subiectul I (60 de puncte)

A.

- Explică, în 3-5 rânduri, semnificația expresiei: *și-și răsfirau aripile luminoase, zornăindu-le ca pe niște bănuți de aur, vânturați din mână-n mână*.
- Imaginează-ți ce ar fi putut găsi sora împăratului după ce a descuiat broasca de diamant și formulează răspunsul tău în 2-3 rânduri.

B.

- Scrie sinonime contextuale pentru termenii: **răsărit, să cerceteze, strașnică, vânturați**.
- Construiește două enunțuri în care cuvântul / structura **aripile** și **ce-l** să se scrie altfel decât în text.
- Alcătuiește propoziții în care următorii termeni să reprezinte alte părți de vorbire, diferite de cele din text: **scoase, mână, pomeni, lumina, porți**.

4. Realizează o propoziție după următoarea schemă, în care cuvântul *palat* să fie atribuit:

A – C – P – C - C.

Subiectul al II-lea (30 de puncte)

Redactează o compunere, de 15-20 de rânduri, în care să îți imaginezi povestea unei chei fermecate, ce deschide uși nebănuite. În compunerea ta vei integra și vei sublinia următoarele cuvinte din textul citat: *vijelie, argint, minunea, porți, văpaie, a zbura*. Poți îmbina narațiunea cu descrierea sau cu un dialog scurt, de maximum patru replici. Nu uita să propui un titlu expresiv.

Notă: Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 4

Citește cu atenție textul și apoi răspunde cerințelor formulate mai jos:

Pe cea de a doua planetă trăia un vanitos:*

- Ah! Ah! Iată, primesc vizita unui admirator! - strigă încă de departe vanitosul, de îndată ce-l zări pe micul prinț.

Pentru că, pentru vanitoși, ceilalți nu sunt decât niște admiratori.

- Bună ziua! - zise micul prinț. Aveți o pălărie simpatică.

- Pentru salut! - răspunse vanitosul. Salut cu ea, când sunt aclamat**. Din păcate, pe aici nu trece nimeni niciodată.

- A, da?! - spuse micul prinț, care nu înțelegea.

- Lovește-ți palmele una de alta! - îl sfătui atunci vanitosul. Micul prinț își lovi palmele una de alta. Vanitosul salută din nou, ridicându-și pălăria.

“E mai amuzant aici decât la rege”, - își spuse micul prinț. Și reîncepu să-și lovească palmele una de alta. Vanitosul reîncepu să salute, ridicându-și pălăria.

După ce trecură astfel cinci minute, pe micul prinț îl obosi monotonia jocului.

- Și, pentru ca pălăria să cadă la loc – întrebă el, ce-ar fi de făcut?

Vanitosul însă nu-l auzi. Vanitoșii nu aud niciodată decât laudele.

- Mă admiri într-adevăr atât de mult? - îl întrebă pe micul prinț.

- Ce înseamnă „a admira”?

- “A admira” înseamnă a recunoaște că eu sunt omul cel mai frumos, cel mai bine îmbrăcat, cel mai bogat și cel mai inteligent de pe planetă.

- Dar tu ești singur pe planeta ta!

- Fă-mi această plăcere. Admiră-mă totuși!

- Te admir - zise micul prinț, ridicând ușor din umeri -; dar la ce îți poate folosi lucrul acesta?

Și micul prinț plecă.

“Oamenii mari sunt cu adevărat tare ciudați” - își spuse el cu nevinovăție, continuându-și călătoria.

(Antoine de Saint Exupery, *Micul prinț*)

**vanitos*: încrezut, înfumurat, orgolios.

***aclamat*: întâmpinat cu strigăte de bucurie.

Subiectul I (60 de puncte)

A.

1. Prezintă, în 3-5 rânduri, opinia ta cu privire la nevoia *vanitosului* de a fi lăudat.
2. Formulează un posibil răspuns la întrebarea: *Unde a ajuns micul prinț și pe cine a întâlnit?*

B.

1. Alcătuieste propoziții în care să utilizezi corect cuvintele / structurile: *niciodată, nicio dată, devreme, de vreme.*
2. Indică sinonime potrivite pentru sensul din text al cuvintelor: *sfătui, laudele, ușor, nevinovăție.*
3. Precizează funcțiile sintactice ale următoarelor cuvinte: (cu) *ea, micul, lucrul, plecă.*
4. Transcrie, din text, o propoziție dezvoltată, apoi transform-o în propoziție simplă.

Subiectul al II-lea (30 de puncte)

Imaginează-ți că poți să călătorești pe altă planetă și să trăiești aventurile fantastice ale micului prinț. Scrie o compunere, de 20- 25 de rânduri, în care să povestești la persoana I o întâmplare al cărei personaj principal ești și care se petrece pe altă planetă. Găsește un titlu sugestiv pentru compunerea ta.

Notă: Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 5

Citește cu atenție textul și apoi răspunde cerințelor formulate mai jos:

O pildă persană străveche îl înfățișează pe povestaș* stând singur pe tărmlul oceanului, pe o stâncă. Spune poveste după poveste, abia trăgându-și răsuflarea și bând din când în când un pahar de apă.*

Oceanul îl ascultă vrăjit.

Iar autorul necunoscut adaugă:

-Dacă într-o bună zi povestașul tace ori este nevoit să tacă, nimeni nu poate spune ce va face oceanul.

(Jean Claude-Carrière, *Cercul mincinoșilor*)

*pildă: învățătură.

**povestaș: povestitor.

Subiectul I (60 de puncte)

A.

1. Explică ce înțelegi prin enunțul: *Oceanul îl ascultă vrăjit.*
2. Scrie, în 2 – 3 rânduri, despre ce ți-ar plăcea să le vorbești oamenilor, dacă ai fi un povestitor talentat

B.

1. Scrie patru cuvinte din familia lexicală a verbului **a povesti**.
2. Menționează ce sunt ca părți de vorbire cuvintele subliniate.
3. Alcătuiește enunțuri în care substantivul **stâncă** să aibă trei funcții sintactice diferite. Precizează-le în paranteză.
4. Construiește o propoziție dezvoltată, care să conțină cinci cuvinte, dintre care termenul **apă** să aibă funcție sintactică de complement, iar cuvântul **șoapte** să fie subiect.

Subiectul al II-lea (30 de puncte)

Alcătuiește o compunere de 20 - 25 de rânduri în care, îmbinând narațiunea cu descrierea și cu dialogul, să-ți închipui că povestitorul a obosit spunând povești oceanului. Imaginează-ți reacția oceanului și inventează apoi o poveste relatată de povestaș, care să potolească oceanul.

Notă: Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 6

Citește cu atenție textul următor și apoi răspunde cerințelor formulate mai jos:

Așa, furtuna odată m-a prins la căsuța din poiană, și Voinea pădurarul nu era acasă.

Parcă voiau să-și smulgă rădăcinile din pământ, așa se frământau plopii cenușii de la marginea poienii, iar fagii bătrâni se cutremurau mânioși, se aplecau prelung și iar se îndreptau, pe când, printre ei, ca pe niște cărări ghețoase, din inima codrului, zvâcnea cu vârtejuri, cu frunze spulberate, cu găteje mânia furtunii. Un zvon greu creștea ca o zbuciumare prelungă chemând spaima din zarea mohorâtă, înăbușită de pulberi răsculate.

Ieșii afară, pe prispă, cu nevasta pădurarului. Împrejurimile, neclintite, râdeau în lumină; o albină fulgeră ca un fir de aur; o gaiță trecu, cu penele-i albastre lucind; o mierlă începu o frântură de cântec răsunător, apoi tăcu deodată; și liniștea se stinse ca limpezimea unei ape.

(Mihail Sadoveanu, *Codrul*)

Subiectul I (60 de puncte)

A.

1. Explică, în 2-3 rânduri, înțelesul fragmentului subliniat.
2. Selectează, din text, două imagini în care sunt descrise viețuitoare ale pădurii.

B.

1. Găsește cuvinte cu sens asemănător pentru: (m)-*a prins*, *inima*, *prelung*, *împrejurimile*.
2. Analizează gramatical cuvintele din propoziția: *Ieșii [...] pe prispă cu nevasta pădurarului*.
3. Construiește enunțuri în care să integrezi ortogramele: *mii / mi-i*; *dar / d-ar*.
4. Scrie o propoziție în care cuvântul *liniștea* să fie atribut, iar cuvântul *lumină* să fie complement.

Subiectul al II-lea (30 de puncte)

Redactează o compunere în care să povestești o întâmplare amuzantă din lumea animalelor sălbatice, la care imaginează-ți că ai fost martor(ă). Vei integra în compunerea ta și scurte descrieri ale locului în care se petrece acțiunea, iar la final vei verifica dacă ai un titlu potrivit pentru ceea ce ai scris.

Notă: Se acordă **10 puncte** din oficiu.

TESTUL 7

Citește cu atenție textul și apoi răspunde cerințelor formulate mai jos:

*Un scriitor a rămas în pană;
scria cu o pană de coțofană.
„Îți dau eu o pană” zise-un pițigoi
„să scrii pițigăiat, ca noi”.
„Cu pene de barză scriu barzii*” i-a zis
bărzoii lăsându-i un fulg pentru scris.
“Ba de rândunică, nu sta pe gânduri,
de-n versuri vei vrea să însemni rânduri-rânduri”.
„Degeaba acum vă luați toți la harță.
Cu-un fulg de scorțar** scrii din scoarță-n scoarță.”
“Ba cu-cu-cu-cu pana mea” a strigat,
bâlbâindu-se, cucul cel îngâmfat.
Veniră ciori și se ciorovăiră,
venise de departe și pasărea-liră,
dar până la urmă, copiii de școală
i-au pus în penar un stilou cu cerneală.
“Uliuuu!” zise-un uliu întârziat
Văzând că problema s-a rezolvat.*

(Grete Tartler, *În pană*)

**bard*, pl. *barzi*: poet.

***scorțar*, pl. *scorțari*: pasăre migratoare mică, cu gâtul alb, cu spinarea cenușie și pânțele galben, cu ciocul tare și ascuțit, cu coada scurtă, retezată.

Subiectul I (60 de puncte)

A.

1. Redă într-un enunț conținutul poeziei de mai sus.
2. Care dintre “soluțiile” pe care pasările i le oferă scriitorului crezi tu că este mai potrivită?
Motivează-ți alegerea într-un text de 3 - 5 rânduri.

B.

1. Extrage, din text, patru substantive care denumesc păsări și care au în structura lor un diftong.

2. Selectează trei verbe la timpuri diferite (trecut, prezent, viitor) și apoi construiește o propoziție cu unul dintre acestea, schimbându-i persoana.
3. Precizează ce este ca parte de propoziție (funcție sintactică) fiecare dintre cuvintele din enunțul: *Cu pene de barză scriu barzii.*
4. Alcătuieste o propoziție despre scriitorul tău preferat / cartea preferată. Vei avea grijă ca propoziția să aibă cinci termeni și să conțină un complement și un atribut, în această ordine (C – A).

Subiectul al II-lea (30 de puncte)

Imaginează-ți că ești scriitor / scriitoare și că ai la îndemână atât foi albe și stilouri pline cu cerneală, cât și un laptop pregătit să te ajute. Scrie un text de cel puțin 20 de rânduri în care să povestești o întâmplare care crezi că i-ar fascina pe copiii de aceeași vârstă cu tine. Poți îmbina narațiunea cu descrierea și / sau cu dialogul. Nu uita de titlu!

Notă: Se acordă **10 puncte** din oficiu.